

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ

Однією з найважливіших особливостей становлення і розвитку нашої держави на сучасному етапі є перехід від постіндустріального до інформаційного суспільства, рівень розвитку якого чітко зумовлюється рівнем розвитку національної системи освіти. У Національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI столітті одним із пріоритетних напрямів розвитку освіти визначено впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітнього навчального закладу сучасних комп'ютерних технологій, які покликані забезпечити його доступність і ефективність.

Висвітлення проблем, пов'язаних із використанням сучасних інформаційних технологій у навчальному процесі, започатковано й розвинуто в дослідженнях Г. Клеймана, Ю. Машбиця, О. Молібога, В. Скіннера та ін.

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що означена проблема розглядається вченими в різних напрямках, а саме: удосконалення технологій навчально-виховного процесу в закладах освіти (І. Бех, С. Гончаренко, Н. Тализіна, М. Шкіль та ін.); упровадження нових педагогічних технологій (В. Бондар, Ю. Машбиць, А. Сиротинко та ін.); психолого-педагогічні аспекти комп'ютеризації навчально-виховного процесу (П. Гальперін, П. Підкасистий, І. Підласий, О. Тихомиров та ін.); розроблення й запровадження комп'ютерної підтримки навчально-виховного процесу (Н. Апатова, М. Головань, А. Гурій, М. Жалдак, Н. Морзе, Ю. Рамський, О. Христианінов, О. Шиман та ін.); з'ясування можливостей реалізації дидактичних функцій комп'ютера при вивченні предметів шкільного курсу (Т. Габай, О. Гончарова, К. Зуєв, С. Караман, О. Кузнецова, В. Монахов, М. Петилюк, Г. Шелехова та ін.). Так, ряд досліджень (В. Безпалько, П. Гальперін, М. Жалдак, Ю. Машбиць, М. Петилюк, Н. Тализіна та ін.) підтверджують той факт, що використання комп'ютерної техніки відіграє важливу роль у процесі активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів загальноосвітнього навчального закладу [1; 4; 6; 7].

Не можна не погодитись із С. Караманом, М. Петилюк та іншими науковцями, які стверджують, що однією із найцінніших властивостей комп'ютера є діалогічна форма взаємодії школяра з технікою, що дозволяє використовувати машину в ролі співрозмовника. На думку методистів, створюване таким чином електронне мовне середовище уможливує керування діяльністю дитини як з боку педагога, так і учня, забезпечує активність, динамічність, проблемність і природність навчання. Отже, навчальна діяльність школярів відбувається в безперервному процесі спілкування через імітовану на екрані комунікативну ситуацію, в якій він розв'язує комплекс взаємопов'язаних проблем залежно від поставлених цілей навчання [5].

Аналіз згаданої вище психолого-педагогічної і методичної літератури дозволяє стверджувати, що використання комп'ютера на уроках має дозволити поліпшити сприймання школярами нових знань, сприяти розвитку їхнього

інтелектуального потенціалу, встановленню зв'язків між новим і вже матеріалом, дати можливість програмувати різні види вправ, завдань проблемного характеру, зразки мовного розбору тощо. За допомогою такого навчання учень матиме змогу самостійно перевірити власний рівень засвоєння знань і вибрати завдання посильної складності.

Використання комп'ютерної техніки можливе на уроках з усіх навчальних дисциплін і дозволяє унаочнити матеріал, активізувати властивості уваги школярів, спрямованої на засвоєння теорії та вироблення умінь і навичок. Отже, перед педагогом, який вирішив використати можливості комп'ютера на своїх уроках постають питання про те, в якій мірі та на яких саме етапах уроку техніка може замінити вчителя, які саме дидактичні функції можна покласти на неї.

Водночас слід зазначити, що саме вчитель-предметник, має визначати:

- який саме і в якій послідовності доцільно подавати навчальний матеріал за допомогою комп'ютера;
- комплекс вправ і завдань, які можуть бути виконані учнем самостійно за допомогою комп'ютерної техніки тощо.

Одним із способів керування пізнавальною діяльністю школярів під час засвоєння ними нових знань може виступати проблемний виклад навчального матеріалу. Загальновідомо, що він полягає у створенні і розв'язанні проблемних ситуацій на різних етапах опрацювання фактів і явищ. Головним компонентом такого методу навчання виступає актуалізація раніше засвоєного, що, на нашу думку, має служити основою для ідентифікації поняття й усвідомлення учнями нового матеріалу. Ми припускаємо, що суперечність між наявними знаннями школярів і тим, що вони мають знати, стимулюватиме мислення дітей, сприятиме розвитку їх аналітико-синтетичних умінь, навичок самостійної роботи пошукового характеру.

Засобом реалізації проблемного навчання може виступати комп'ютерна техніка. Робота учня з нею сприяє не тільки підвищенню інтересу до навчання, а й дозволяє подолати один із негативних факторів навчального процесу – неуспішність. У разі виникнення труднощів дитина має змогу звернутися до матеріалу вбудованого словника чи підручника. Працюючи таким чином, школяр має можливість виконати завдання до кінця, спираючись на необхідну допомогу.

Отже, застосування комп'ютерів дозволяє педагогові наповнити урок новим змістом, розвивати творчий підхід до виконання завдань і спостережливості учнів, формувати в них елементи інформаційної культури, прищеплювати навички раціональної роботи з новими технологіями тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар В. І., Шапошнікова І. М. Управління формуванням професійної компетентності вчителя / В. І. Бондар, І. М. Шапошнікова // Освіта і управління. – 2006. – Том 9. – № 2. – С. 20–27.
2. Бондаровська В. М. Діти та нові інформаційні технології : позитивні та негативні наслідки нової культури людського життя / В. М. Бондаровська // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2000. – № 1. – С. 49–52.
3. Гершунский Б. С. Компьютеризация в сфере образования : проблемы и перспективы / Борис Семёнович Гершунский. – М. : Педагогика, 1987. – 263 с.

4. Жалдак М. І. та ін. Комп'ютер на уроках фізики : посібник для вчителів фізико-математичного факультету / М. І. Жалдак, І. Л. Семещук. – Рівне, 2004. – 130.
5. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / [кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук]. – К. : Ленвіт, 2004. – 400 с.
6. Основи нових інформаційних технологій навчання : посіб. для вчителів / [авт. кол. за ред. Ю. І. Машбиця] – К. : ІЗМН, 1997. – 262 с.
7. Шиман О. І. Місце комп'ютерних технологій у майбутній діяльності вчителів початкової школи / Олександра Іванівна Шиман // Зб. наук. праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянськ : БДПУ, 2002. – № 6. – С. 69–77.